

ХАШ АРАНГА ХХК

13380 Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг
Токиогийн гудамж 8, Палаззо төв 201А
Шуудангийн салбар 49, ш/х 378.
Утас: 455069 99111370

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР
АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМНЫ
ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ
БОДЛОГЫН
ХЭРЭГЖИЛТИЙН ГАЗАРТ

2026.05.25 № 13/26
танай _____-ны № _____-т

Хүсэлт гаргах тухай

Манай компани нь Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт дахь Загдал нэртэй MV-022597 дугаартай ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд орших Мэргэний хөндийн алтны шороон ордод ашиглалтын үйл ажиллагааг 2024 онд эхлүүлсэн билээ.

2026 онд Олборлолтын үйл ажиллагааг нь Мэргэний хөндийн алтны шороон ордын В-10, В-11, В-12 В-13 нөөцийн хэсэгшлүүдэд явуулахаар уулын ажлыг төлөвлөгөөнд тусган, 2026 онд бид дээрж нөөцийн хэсэгшлүүдээс 142.22 мян.м³ элсийг баяжуулахаар төлөвлөөд байна

Иймд бидний хүсэлтийг хүлээн авч 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг баталж өгнө үү.

ХҮНДЭТГЭСЭН:

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ:

Ч.ГАНБАТ
Ч.ГАНБАТ

Хянасан огноо	
Хянасан мэргэжилтний хувийн дугаар	
Дүгнэлт	
Шийдвэрийн төсөл	
Ололт, амжилттай тал	
Дутагдалтай сул тал	
Шаардлага	

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

НЭГ. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД, ТӨСЛИЙН ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

- Байгууллагын нууцын тухай хуулийн 6.1 болон 6.2-ыг үндэслэн дагуу тухайн төслийн хуулийн этгээд мэдээллийн төрлийн харгалзах мөр, багананд мэдээллийг товч хэлбэрээр үнэн зөв оруулах.
- Тухайн төсөлд хамаарахгүй хэсгийг “*хамааралгүй*” гэж бөглөх.
- 1.2.7 дахь хаалтын дараах зориулалт гэдэгт уурхайн хаалтын дараа нөхөн сэргээсэн газрыг бэлчээр, газар тариалан, агуулах, олон нийгэд зориулсан үйлдвэр, үйлчилгээ гэх мэт тухайн газрыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулахаар төлөвлөж буй бол орон нутагтай урьдчилан тохиролцсон чиглэлийг оруулах.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
1.1	1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр	“Хаш-Аранга” ХХК
	2. Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар	9011250023
	3. Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	Ашигт малтмалын ашиглалт,
	4. Аж ахуйн нэгжийн харъяаллын хаяг	Монгол улс, Улаанбаатар, Баянзүрх, 5-р хороо, Энхтайвны өргөн чөлөө, АМО байр 3-р давхар
	5. Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Ч.Ганбат Ganbat.geo@gmail.com 99111370
	6. Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Г.Эрдэнэбаяр, 99060619
1.2	1. Төслийн нэр	“Загдал” нэртэй алтны шороон орд
	2. Төслийн харъяаллын байршил	Төв аймаг Сүмбэр сум
	3. Төслийн ангилал	Уул уурхайн төсөл
	а. нүүрс, алт, жонш, төмрийн хүдэр гэх мэт	Алт
	б. ил уурхай, далд уурхай, шороон орд	Ил уурхай
	в. баяжуулах үйлдвэр	Усаар угаан гравитацийн аргаар баяжуулдаг
	4. Төсөл эхэлсэн огноо	2024

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

	5. Төсөл хэрэгжих хугацаа	2 жил
1.3	6. Уурхайн хаалт эхлэх огноо	2027
	7. Хаалтын дараах зориулалт	Хадлан бэлчээр
	8. ТЭЗҮ баталсан огноо	2024
	9. Урьд оны бүтээгдэхүүний нийт хэмжээ /дундаж/	-
	10. Ажилчдын тоо	136
	11. Тухайн жилийн ажлын ерөнхий төлөвлөгөө	-
	12. Тухайн төсөлд хамаарах дэд бүтэц	-
	<ul style="list-style-type: none"> • замын урт, эхлэл, төгсгөлийн цэг, чиглэл 	-
	<ul style="list-style-type: none"> • шатахуун түгээгүүрийн тоо 	20 тн түлш түгээгүүрийн машинтай
	<ul style="list-style-type: none"> • шатахууны агуулахын агууламжийн хэмжээ 	50 тн багтаамжтай 2 агуулах,
	<ul style="list-style-type: none"> • тэслэх, дэлбэлэх бодисын үйлдвэрийн хүчин чадал гэх мэт 	Тэсэрч дэлбэрэх бодис хэрэглэхгүй

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР ОЛГОГДДОГ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ, ДҮГНЭЛТ, ЛАВЛАГААНЫ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

- Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай 2.3-ыг үндэслэн хуулийн этгээд тусгай зөвшөөрөлтэй холбогдох доорх мэдээллийг үнэн зөв оруулах.
- Тусгай зөвшөөрөл, ашигт малтмалын нөөц, ТЭЗҮ баталсан хуулийн этгээд, дугаар, огноог оруулах
- Доорх хүснэгтийн 2.1.9, 2.1.10-т тусгагдсан холбогдох 7 материалын хуулбарыг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд зайлшгүй хавсаргах. Мэдээлэл оруулах багананд хавсралтын нэрийг оруулах.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
	1. Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /ашигт малтмал/ <ul style="list-style-type: none"> • Дугаар • Хүчинтэй хугацаа • Талбай 	Алт MV- 022597 30 жил 2,315.14
	2. Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /химийн бодис ашиглах/ Дугаар Хүчинтэй хугацаа	
2.1	3. Химийн бодисын агуулахад хийсэн мэргэжлийн хяналтын газрын тодорхойлолт	
	4. Галын дүгнэлтийн огноо, дугаар	
	5. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	2024 “Грийн солюшн консалтинг” ххк

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

6. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд		2024-БОАЖЯ	
7. Ус ашиглалтын дүгнэлтийн огноо		2026	
8. Тухайн жилийн уулын ажлын батлагдсан төлөвлөгөөний огноо		Хавсаргав	
9. Батлагдсан уулын ажлын төлөвлөгөөний 1.1, 1.5, 1.7, 1.9, 1.10, 1.11 дэх маягтыг хавсаргах		Хавсаргав	
10. Нөхөн сэргээлт	Техникийн нөхөн сэргээлтийн талбай /га-аар/	тайлант онд гүйцэтгэсэн төлөвлөгөөт онд гүйцэтгэх	-
	Биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай /га-аар/	тайлант онд гүйцэтгэсэн төлөвлөгөөт онд гүйцэтгэх	-
			-
			-
11. ТХГН-ын тухай хууль, гол, мөрний урсац бүрэлдэх эх, усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ойн сан бүхий газарт ашигт малтмал хайх, ашиглахыг хориглох тухай хуулиар тогтоосон хамгаалалтын бүсийн хилийн заагтай давахцсан эсэхийг тодорхойлсон лавлагааг хавсаргах		Хавсаргав	
12.Тухайн жилд баримтлах стандартын дугаар		Хавсаргав	
☒	Үндэсний		
☐	Олон улсын		

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

ГУРАВ. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛ, ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

- Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 ны өдрийн А-618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын 3 дугаар хавсралтанд тусгагдсан тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний агуулгад заасны дагуу химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэсгээс холбогдох мэдээллийг доорх хүснэгтэд оруулах
- Тухайн жилд олон төрлийн химийн бодис ашиглахаар бол байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд химийн бодисын хор, аюул, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар хавсралтаар оруулж, доорх хүснэгтийн 3.1.1-д хавсралтын нэрийг дурдах (хэмжих нэгжийг дурдсан байх шаардлагатай)
- Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөнд дараах мэдээллийг бүрэн тусгасан тохиолдолд 3.1.2-ын мэдээлэл оруулах хэсэгт “**хангалттай**” гэсэн дүгнэлтийг оруулна.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах хэсэг
3.1	1. Тухайн жилд ашиглах химийн бодисын нэр, хэмжээ /хэмжих нэгж/	Тусгай зөвшөөрөл шаардагдах химийн бодис ашиглахгүй
	2. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ - эрсдэлийн үед авах арга хэмжээ - учруулсан хор уршгийг зайлуулах, бууруулах арга хэмжээ - хохирлын нөхөн төлбөрийг тооцох арга хэмжээ	Хамааралгүй
3.2	1. Шатах тослох материалын нэр төрөл, хэмжээ /хэмжих нэгж/ агуулах байгаа эсэх 2. Тэслэх, дэлбэлэх бодисын нэр төрөл, хэмжээ /хэмжих нэгж/ агуулах байгаа эсэх	Хамааралгүй
3.3.	1. Тухайн жилийн хог хаягдлын жилийн дундаж хэмжээ /хэмжих нэгж/ • Ахуйн хог хаягдал /хатуу, шингэн/ • Үйлдвэрийн хог хаягдал /хатуу, шингэн/ Аюултай хог хаягдал	648 кг
	2. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх тухайн жилийн арга хэмжээний төсөв	4000.0

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

**ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨСӨВ**

- Доорх хүснэгтийн 4.1.2 - 4.1.7 –д тусгагдсан тухайн жилийн арга хэмжээний төсвийн нийлбэр нь 4.1.1 –д тусгагдана.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах хэсэг
4.1	1. Тухайн жилийн байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв	98 000 000
	2. Нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний төсөв / технологийн зөв шийдэл /	3 000 000
	3. Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төсөв	7 800 000
	4. Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төсөв /техникийн, биологийн/	71 200 000
	5. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээний төсөв	10 000 000
	6. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төсөв	-
	7. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний төсөв	2 000 000
	8. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төсөв	-
	9. Тухайн жилийн орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийн нийт төсөв	2 500 000

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

ТАВ. МЕТА МЭДЭЭЛЭЛ

- Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 39.1.7-д заасныг үндэслэн төсөл хэрэгжүүлэгчээс доорх хүснэгтэнд тусгагдсан төслийн дэд бүтэц, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний цар хүрээ, орчны хяналт шинжилгээний цэгэн мэдээллийг тусгасан мета мэдээллийг байгаль орчны мэдээллийн санд оруулна.
- Доорх хүснэгтийн мэдээллийг бүрэн тусгасан эсэхийг шалгах баганыг шинжээч бөглөнө.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээллийг бүрэн тусгасан эсэхийг шалгах хэсэг
5.1	Зурган мэдээлэлд тусгах мэдээлэл	
	Тосгон	
	Хог хаягдлын цэгийн байршил	
	Аюултай хог хаягдлын агуулахын байршил	
	Хаягдлын далан	
	Химийн бодисын агуулахын байршил	
	Орчны хяналт шинжилгээний дээж авах	
	Хяналтын цэгийн байршил	
	Тухайн жилд хуулах хөрс	
	Гадаад, дотоод овоолго	
	Техникийн нөхөн сэргээлтийн талбай	
	Биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай	
	Гүний худгийн байршил	
	Дүйцүүлэн хамгаалал хийх газрын байршил	

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

**ЗУРГАА. ТУХАЙН ЖИЛИЙН АРГА ХЭМЖЭЭНЭЭС БАЙГАЛЬ ОРЧИНД
ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХЯНАЛТЫН ХУУДАС**

- Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан нөлөөллийн дүн шинжилгээний хэсгээс доорх хүснэгтийн А, Б, В, Г дэх багананд “тодорхойлсон”, “тодорхойлоогүй”, “хамааралгүй” гэсэн 3 төрлийн хариултаас сонгож бөглөх.
- Дүгнэлтийг байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний нөлөөллийн дүн шинжилгээний хэсэгт Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны мэргэжилтэн дүгнэлт гаргана.

Нөлөөллийн ангилал	А. Тооцсон эсэх	Б. Нөлөөллийн цар хүрээг тодорхойлсон эсэх	В. Нөлөөл-лийн эрчмийг тодорхойлсон эсэх	Г. Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацааг тодорхойлсон эсэх	Дүгнэлт
6. Хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл <ul style="list-style-type: none"> • Бохирдуулах <ul style="list-style-type: none"> • Эвдэх • Доройтуулах 					
6. Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх нөлөөлөл <ul style="list-style-type: none"> • Бохирдуулах <ul style="list-style-type: none"> • Нөөцийг бууруулах 					

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

<p>6. Амьтан, ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл</p> <p>амьдрах орчинг хуваах</p> <ul style="list-style-type: none"> • амьдрах орчинг доройтуулах • амьдрах орчинг хомсдуулах • нөөцийг бууруулах 					
<p>6. Агаарт үзүүлэх нөлөөлөл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бохирдуулах • тоос 					
<p>6. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлс</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хамгаалах • Нүүлгэн шилжүүлэх 	<p>хамааралгүй</p>	<p>хамааралгүй</p>	<p>хамааралгүй</p>	<p>хамааралгүй</p>	<p>хамааралгүй</p>

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

ДОЛОО. БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ДҮН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХЯНАЛТ

- Төсөл хэрэгжүүлэгч нь доорх хүснэгтийн “А” багананд байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг тоогоор илэрхийлэх
- Төсөл хэрэгжүүлэгч нь доорх хүснэгтийн “Б”, “В”, багананд байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээний шалгуур үзүүлэлт, хэмжих нэгжийг тогтоосон эсэхэд “**Тийм**”, “**Үгүй**” хариулт өгнө.
- Доорх хүснэгтийн “Г” багананд байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээний шалгуур үзүүлэлт, хэмжих нэгжийг оновчтой тогтоосон эсэхэд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны мэргэжилтнүүд “**хангалттай**” “**хангалтгүй**” гэсэн дүгнэлт өгнө.

Тухайн жилийн байгаль хамгаалах арга хэмжээний чиглэл	А. Тоо	Б. Шалгуур үзүүлэлтийг тогтоосон эсэх	В. Шалгуур үзүүлэлтийн хэмжих нэгжийг тогтоосон эсэх	Г. Дүгнэлт
1. Нөлөөллөөс урьдчлан сэргийлэх зайлуулах арга хэмжээ	12	Тийм	Тийм	
2. Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	12	Тийм	Тийм	
3. Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ <ul style="list-style-type: none"> • техникийн/ га эзэлхүүн • биологийн /га 	-	-	-	
4. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээ	Тийм	Тийм	Тийм	
5. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах арга хэмжээ	Тийм	Тийм	Тийм	Тийм
6. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Хамааралгүй	Хамааралгүй	Хамааралгүй	Хамааралгүй
7. Байгаль орчны менежментийн удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ		Тийм	Тийм	

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

НАЙМ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЯНАЛТЫН ХУУДАС

- Төсөл хэрэгжүүлэгч нь доорх хүснэгтийг “А, Б, В, Г” багананд байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан арга хэмжээг тоогоор илэрхийлэх

Хяналт шинжилгээний дээж	А. Дээж авах цэгийн тоо	Б. Дээж авах цэгийн байршил	В. Давтамж(удаа)	Г. Төсөв(төг)
1. Хөрс	2	- Нөлөөлөлд өртөөгүй талбай - Шимт хөрсний овоолго -Нөхөн сэргээлт хийгдсэн талбай	1	500,000
2. Ус	2	Уурхайн унд-ахуйн усны зориулалттай гүний худаг Үйлдвэрийн ус цуглуулах эргэлтийн усан сан	1	5000,000
3. Амьтан	-		-	-
4. Ургамал	2	Хог хаягдлын бохирын цэгийн орчим	1	250,000
5. Агаар	2	ШТМ-ын агуулах Карьерийн дэргэд Гадаад тээврийн замын дэргэд	1	-

Мэдээлэл үнэн зөвийг баталсан хүний гарын үсэг /...../

огноо

/ ..... он ..... сар ..... өдөр /

ГАРЧИГ

1. ОРШИЛ	2
2. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
3. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	4
4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	5
5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	8
6. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	9
7. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	12
8. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
10. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	14
11. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	14
12. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАРДАЛ.....	16
13. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	17
14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	20
15. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	21
16. БОМТ-НИЙ ЗАРДЛЫН НЭГДСЭН ХҮСНЭГТ	22

1. ОРШИЛ

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/619 тоот тушаалаар байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянах батлах, тайлагнах журмын дагуу боловсруулаа. Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутаг орших Мэргэний хөндийн алтны шороон ордыг 2026 онд олборлох явцад гүйцэтгэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг ордын ашиглах ТЭЗҮ, БОННҮ, 2026 оны уулын ажлын төлөвлөгөөнд тулгуурлан боловсруулав.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт орших Загдал нэртэй MV-022597 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн Мэргэний хөндийн алтны шороон ордыг ашиглах төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчинд үзүүлэх болзошгүй болон голлох сөрөг нөлөөллийг тогтоож, технологийн шийдлийг зөв сонгон хэрэгжүүлэхтэй холбоотой зайлшгүй дагаж мөрдөх байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр зэргийг уурхай ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэл дээр үндэслэн холбогдох хууль эрхийн бичиг, норм дүрэм, стандарт, заавар журам зэргийн дагуу боловсруулсан.

Уг алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн тодотголыг “Грийн солюшн консалтинг” ХХК 2024 онд хийж батлуулсан.

2. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн нэр: “Мэргэний хөндий”-н алтны шороон ордыг ашиглах

Төслийн ангилал: Монгол улсын “Байгаль орчны үнэлгээний тухай” хуулийн хавсралтын дагуу “Уул уурхайн төсөл” ангилалд хамаарна.

Төслийн дугаар: MV-022597

Талбайн хэмжээ: 2315.14 га

Хүснэгт. 1 / Газар зүйн солбицол /

Цэг	Уртгаг	Өргөрөг	Нийт талбайн хэмжээ
1	104 29'00"	48 17'43"	2315.14 га
2	104 29'05.74"	48 17'43"	
3	104 29'05.74"	48 17'42.4"	
4	104 29'11.34"	48 17'42.43"	
5	104 29'11.34"	48 17'41.91"	
6	104 29'15.71"	48 17'41.93"	
7	104 29'15.72"	48 17'40.96"	

Төсөл хэрэгжүүлэгч:	“Хаш-Аранга” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9011250023
Регистрийн дугаар:	5403316
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Монгол улс, Улаанбаатар, Баянзүрх, 5-р хороо, Энхтайвны өргөн чөлөө, АМО байр 3-р давхар
Төслийн байршил:	“Загдал” нэртэй MV-022597 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбай нь засаг захиргааны хуваариар Монгол улсын хойд хэсэг, Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт харьяалагдах бөгөөд сумын төвөөс хойш 6.5 км-т, Бага бор уулаас ЗУ 3 км-т оршино. Сүмбэр сум нь Улаанбаатар хоттой 170 км урт хатуу хучилттай замаар холбогддог байна.

Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт орших Загдал нэртэй MV-022597 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн Мэргэний хөндийн алтны шороон ордыг ашиглах төслийг АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын 2023 оны 09-р сарын 04-ны өдрийн 292 тоот шийдвэрээр “ХАШ-АРАНГА” ХХК-д олгосон байна.

Уулын ажлын төлөвлөгөө

2026 онд Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт орших Загдал нэртэй талбай дахь Мэргэний хөндийн алтны шороон ордын MV-022597 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн В-10, В-11, В-12, В-13, В-14, В-14-1, ЗС-С1, ЗС-В1, ЗС-В3 блокуудыг олборлохоор төлөвлөөд байна.

Үүнд:

- Хөрс хуулалт 10,425.28 мян. м³
- Элс угаалт 224.3 мян.м³

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Уур амьсгал, агаарын чанарын үндсэн нөхцөл

Цаг уурын ажиглалт хийдэг объектийг станц болон харуул гэж ангилдаг бөгөөд монголд нийт 135 станц, 185 харуул байдгаас станцууд нь бүх цаг агаарын элементүүдийн ажиглалтыг автомат болон хүний оролцоотойгоор тодорхойлж, харин харуул нь зөвхөн агаарын температур, алсын бараа, салхины зүг хурд, үүлшлийн хэмжээ, үзэгдэл, цасан бүрхүүлийн зузаан зэрэг элементүүд дээр ажиглалт хийж, зарим үзэгдэл, элементийг хэмжиж, ажиглах багаж төхөөрөмж дутмаг байдаг. Төслийн бүс нутаг болох Сүмбэр сум нь хоногт 2 удаа ажиглалт хийдэг, цаг уурын Харуул учраас зарим цаг агаарын элементийг тодорхойлох багаж төхөөрөмж хомс учир ойролцоох сумын цаг уурын станц болох Жаргалант станцын мэдээн дээр үндэслэж, цаг агаарын ерөнхий үзүүлэлтүүд болон хүчтэй салхи, шороон шуурга, цасан шуурганы цаг агаарын аюултай, гамшигт үзэгдлийн давтагдал, давтамжыг тодорхойлж гаргахыг зорьсон.

Уур амьсгалын горимыг нь тодорхойлохдоо Жаргалант сумын цаг уурын станцын 1991 оноос хойших ажиглалтын мэдээн дээр үндэслэж уур амьсгалын горимыг нь тодорхойлж бичсэн.

Нарны гийгүүллийн үргэлжлэх хугацаа нь сумын газар нутагт харилцан адилгүй байдаг. Уулархаг хэсгээрээ жилд нар гийгүүлэх хугацаа нь 2900-3000 цаг, бэл хормой тал газраараа 2500-2700 цаг байна. Үүнээс үзэхэд уг сум нь газар тариалан эрхлэхэд тохиромжтой бөгөөд цочир хүйтрэл нь хавар V сарын 21-ээс VI сарын 1-ны хооронд намар IX сарын 1-нээс IX сарын 21- ны хооронд ажиглагдаад дуусдаг онцлогтой.

Олон жилийн дунджаар төслийн нутгаар агаарын дундаж температур -1.4 градус, үнэмлэхүй хамгийн дулаан нь 2010 оны 6-р сарын 26-нд +40 градус, үнэмлэхүй хамгийн хүйтэн нь 2023 оны 1-р сарын 23-нд -42 градус хүрч байсан.

Сүмбэр сум нь уур амьсгалын хувьд хуурайдуу хүйтэвтэр мужид хамаарагдах ба энэ муж нь чийгийн хэмжээ дунд зэрэг, дулааны хангамж сайн, эрт хүйтэрч, орой дулаардаг байна.

Олон жилийн дунджаар хур тунадасны хэмжээ нь дулааны улиралд буюу 5-8-р саруудад 210.7-283.7 мм, хүйтний улиралд 1.2-10.1 мм байдаг. Жилийн дундаж салхины хурд 5 м/с-с бага буюу салхигүй, тогтуун өдрүүд жилийн ихэнх өдрүүдэд тохиолддог байна.

Хаврын саруудад төслийн бүс нутгаар хамгийн их салхитай өдрүүд ажиглагддаг ба дундаж салхины хурд 9-11 м/с хүрч, салхины зонхилох чиглэл нь хойдын, баруун хойдын чиглэлтэй байдаг. Өмнө, зүүн өмнө, зүүн хойд зүгийн салхи төдийлөн ажиглагддаггүй байна.

Хөрсөн бүрхэвчийн чийгийн горим хэвийн буюу чийг хангалттай байна. Хавар болон Намрын улиралд хөрс гүн рүүгээ хамгийн их чийгээр ханадаг учир цөлжилтийн эрсдэл харьцангуй бага бүс нутаг юм.

2010 оноос хойш байгалийн гамшигт болон аюултай үзэгдлийн давтамж харьцангуй тогтвортой байгаа нь газар зүйн байрлал, онцлогтой холбоотой юм.

Агаарын чанарын индексийг агаарт хамгийн их агуулагдаж байгаа Азотын давхар ислийн хэмжээгээр нь тодорхойлж, сүүлийн 2018 оноос хойших жилүүдийн мэдээнд дүн шинжилгээ хийхэд Сүмбэр сум нь агаарын чанарын ангилалаар цэвэр гэсэн ангилалд хамаарагдаж байна. Энэ нь агаарт агуулагдаж буй бодисууд хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй ч зарим бохирдуулах бодисын нөлөөлөлд хэт мэдрэг хүмүүс өртөж болзошгүй юм.

Ан,амьтан

Буга, гөрөөс, чоно, дорго, үнэг, тарвага, туулай, жигүүртнээс тоодог, тогоруу, ятуу, хэрээ, шаазгай, болжмор элбэг тохиолдоно. Голдуу хээрийн болон уулын хээрийн амьтны зүйлүүд тархсан байна. Ан амьтдаас талбайн хэмжээнд махчин амьтдаас үнэг, чоно, хөхтөн бор туулай, хярс, мануул ажиглагдах ба жигүүртнээс элээ, шаазгай, тагтаа, ятуу, мэрэгчдээс үлийн цагаан оготно зэрэг тархсан байдаг. Загдал голд жижиг загас, жараахай цөөнгүй ажиглагддаг.

Дэд бүтэц, эдийн засгийн байдал.

Судалгааны талбайд хамгийн ойр орших засаг захиргааны төв нь Сүмбэр сум юм. Сүмбэр сум нь 1977 онд байгуулагдсан 40 гаран жилийн түүхтэй, 2100 гаруй хүн амтай, 80 мянган толгой малтай, 2 багтай, цэцэрлэгт 120 хүүхэд, ЕБС- д 300 гаруй хүүхэд суралцдаг бөгөөд нийт хүн амын 45 гаруй хувийг хүүхэд залуучууд эзэлдэг. Төв аймгийн томоохон сумуудын нэг юм.

Төв аймгийн Сүмбэр сум нь эдийн засгийн хувьд хөгжих боломжтой бөгөөд Дархан, Сэлэнгийн хатуу хучилттай замаас 20 км орчим зайтай. Уул уурхайн болон дэд бүтцийн салбарт ажиллах хүний нөөц, ажилчдыг орон нутгаас авч ажиллуулах бололцоотой Аймаг, сум, тосгоны төвд нэгдсэн ба сум дундын эмнэлэг, дунд сургууль, талхны цех, худалдаа үйлчилгээний цэг, салбарууд, клуб, театр, шуудан холбоо ажилладаг.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Голлох нөлөөллийн үнэлгээ

Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт хэрэгжих Мэргэний хөндийн алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслөөс байгаль орчинд нөлөөлөх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг агаарын чанар, газрын гадарга, газрын хэвлий, хөрсөн бүрхэвч, гадаргын болон газрын доорх ус, ургамлан нөмрөг, амьтан гэсэн байгалийн үндсэн бүрэлдэхүүнээр авч үзсэн. Ингэхдээ уурхайн үндсэн үйл ажиллагааболох хөрс хуулалт, алттай элс олборлох, овоолго үүсгэх, алт агуулсан элс угаан баяжуулах үйлажиллагаа болон бусад барилга байгууламжаас учрах нөлөөллийг ангилан авч үзсэн бөгөөд сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тусгасан.

Нөлөөлөх байдлын үнэлгээний арга зүй

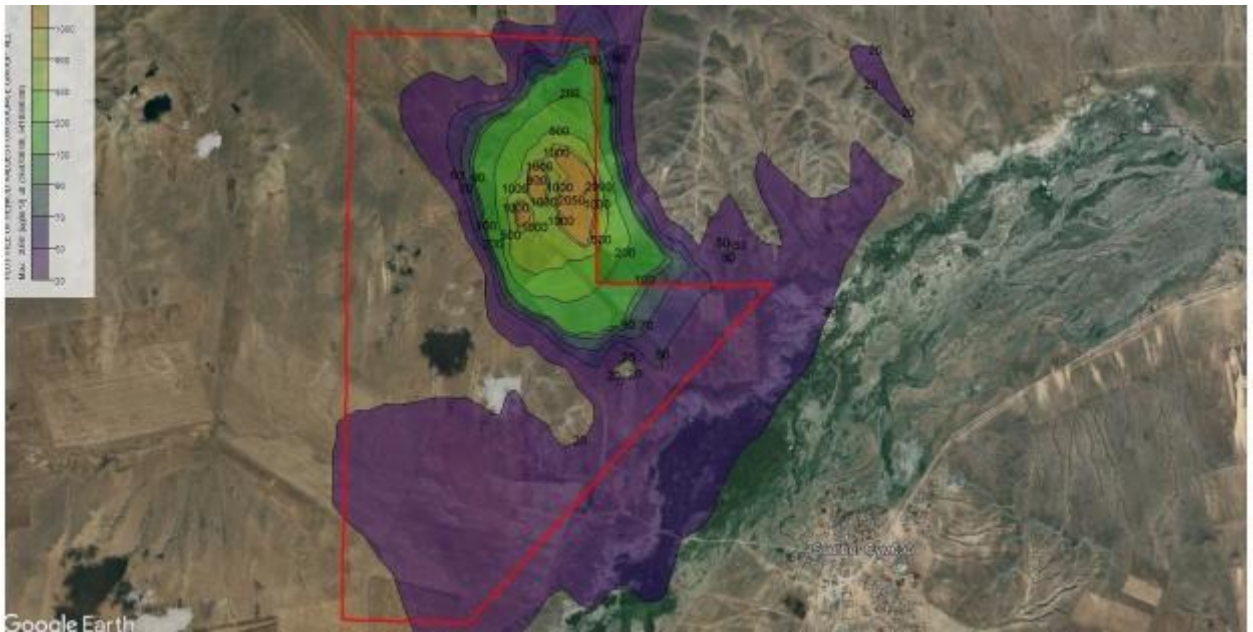
Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт хэрэгжих Мэргэний хөндийн алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг БОНХ-ын сайдын 2014 оны 04 сарын 10-ны өдрийн А-117 дүгээр тушаалын 5 дугаар хавсралтаар баталсан аргачлалын дагуу матрицийн үнэлгээний аргыг ашиглан гүйцэтгэв. Тус матрицийн үнэлгээний арга дээр тулгуурлан Олон улсын туршлагад өргөн хэрэглэгдэж буй нөлөөллийн үнэлгээний үр дагавар болон тохиолдох магадлалын шалгуур үзүүлэлтүүдийг ашиглан байгалын бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрээр ангилан хийж гүйцэтгэв.

Агаар бохирдуулагч бодисын тархалтын загварын үр дүн, нөлөөллийн хүрээ

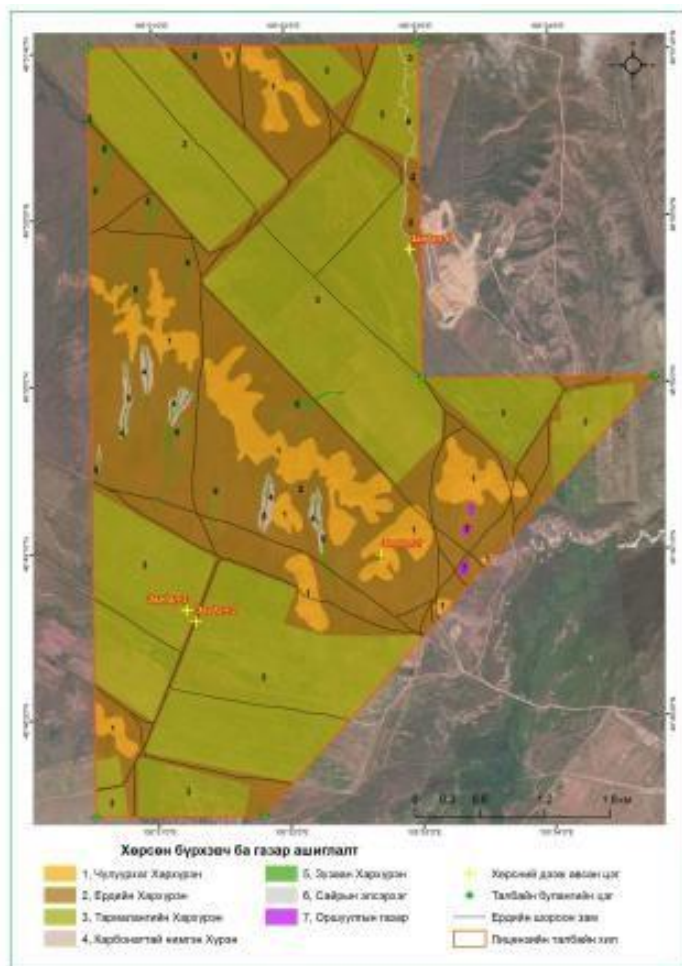
Алтны ил шороон ордын үйл ажилгаанаас үүсэх үндсэн агаар бохирдуулагчид болох тоос, тоосонцрын ялгарлын орон зайн тархалтын хэмжээг эх үүсвэрийн тооцоолол, цаг уурын үзүүлэлтүүд болон газрын гадаргын өндөршлийн төлвийг ашиглан тооцов. Ордын хувьд жилийн турш олборлолтын үйл ажиллагаа явагддаг тул тархалтын загварын үр дүнг Монгол улсын гадаад орчны агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага болох MNS 4585:2016 стандартын жилийн дундаж хүлцэх хэмжээтэй харьцуулав. Төслийн зүгээс агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийн хүрээг агаар хамгийн ихээр ялгаруулж байгаа агаар бохирдуулагч бодисын агаарын чанарын стандартын хүлцэх хэмжээнээс давсан бохирдолтой хэсгээр зааглан тогтоов. Уурхайн үйл ажиллагаанаас ялгарах нийт тоосны тархалт стандартаас давах хэсгийн агууламж 456 мкг/м³ буюу стандартын хүлцэх агууламжаас 4.5 дахин давж байна, PM10 тоос 186 мкг/м³ буюу жилийн дундаж хүлцэх агууламж 50 мкг/м³ 3.7 дахин. PM2.5 тоос уурхайн олборлолт явагдаж байгаа хэсэгт 20-30 мкг/м³ агууламжтай байна байна. Уурхайн агаарын чанарт нөлөөллөх бүсийг нийт тоосны агаарын чанарын стандартын хүлцэх агууламжаас давж байгаа хэсгээр тооцооход уурхай орчмын 498 га талбайг хамарч байна.

Хөрсөн бүрхэвч

Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт байрлах “Хаш аранга” ХХК-ний эзэмшил MV-022597 дугаартай “Загдал” хайгуулын талбайн хөрсөн бүрхэвч нь Монгол орны хөрс газарзүйн мужлалаар авч үзвэл Хархүрэн хөрсний дэд бүсийн Орхон-Шаамарын тойрогт хамрагддаг. Судалгааны бүс нутаг нь хээрийн бүсэд байрлах учир Хархүрэн хөрс тэр дундаа чулуурхаг, тариалангийн ба ердийн хөрсний төрлүүд, дангаар болон бүрдэл байдлаар тархсан байна.

Зураг.1 Төслийн хөрсний шинж чанар

Зураг.2 Хөрсөн бүрхэвчийн ангилал

Төслийн талбайн дундаж өндөржилт нь далайн түвшнээс дээш 860-1020 м орших бөгөөд, нам уул толгод болон тэдгээрийн хоорондох тэгш өргөн хөндий газарт байрлана. Өнөөгийн байдлаар газар тариалан болон бэлчээрийн нөлөөгөөр хөрсөн бүрхэвчид тодорхой хэмжээний нөлөөлөл үзүүлсэн байна. Төслийн талбайд тариалангийн Хархүрэн хөрс 52%, ердийн Хархүрэн хөрс 37%, чулуурхай Хархүрэн хөрс 9%, карбонаттай нимгэн Хүрэн болон зузаан Хархүрэн хөрс 1.6% тус тус тархсан байна. Чулуурхай хөрс нь гадаргын үл мэдэг өндөрлөг хэсгээр, ердийн болон тариалангийн хөрс нь хотгордуу буюу хуримтлал үүсэх боломжтой газарт тус тус тархаж байна. Харин тариалангийн Хархүрэн хөрс нь олон жил ашиглагдсан учраас шимт үе давхарга нь нэлээд хэмжээгээр алдралд орж нимгэрсэн байна.

ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ

ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн бичиг баримт юм. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоогдсон сөрөг нөлөөллийг тодорхой хугацааны давтамжтай хянах, тайлагнах, бууруулах, арилгах арга хэмжээ авахад, мөн техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг чанартай хийж гүйцэтгэх нь тус байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний гол зорилго оршино.

Үүнд:

- Байнгын хяналт шинжилгээ хийснээр төслөөс орчинд үзүүлж буй сөрөг нөлөөллийг тухай бүрт эрт илрүүлэх
- Тухайн илрүүлсэн сөрөг нөлөөллийг үндэслэн тодорхой цаг хугацааны дотор байгаль хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах
- Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг тогтмол хийлгэн төр захиргааны байгууллагууд болон төсөл хэрэгжих орон нутгийн оршин суугч, иргэдэд танилцуулж байх нь төслийн цаашид тогтмол хэрэгжих нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.
- Техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг чанартай хийж гүйцэтгэнэ.

4. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгж ийн үнэлгээ, сая.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2	Гадаргын ба газрын доорх усны нөөц								
1	Ус шавхан зайлуулалтын улмаас газрын доорх усанд хомстол үүсэх	Шүүрлийн усыг хуримтлуулан технологийн усны хэрэглээнд ашиглах, технологийн усан хангамжид хэрэглэгдэх усыг хуримтлуулж, цэвэршүүлэх замаар	Төслийн хүрээнд	-	-	-	ҮАЗ	2026 он	Усны тухай хууль 31.2 зүйл Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль Усны тухай хуулийн 24.2-р заалтын/Ба йгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын тушаал
2		Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулж төлбөрийг төлөх	Төслийн хүрээнд		-	-	ҮАЗ		
3		Ундны усны эх үүсвэрт тогтмол хими-бактериологийн шинжилгээ хийлгэж шаардлага хангаж байгаа эсэхийг тогтмол хянах	Төслийн хүрээнд		Усны нөөц	-	ОХШ зардалд		
5		Хаягдал усны дүгнэлт, зөвшөөрөл, гэрээ байгуулан төлбөр төлж барагдуулах					ҮАЗ		
		Унд ахуйн усны худгыг тоолууржуулах					0.5		

3 Хөрсөн бүрхэвч								
1	Хөрс сийрэгжих, үржил шим алдагдаж доройтох	Хөрсөнд шатах тослох материал алдагдахаас сэргийлж гэмтэл, эвдрэлтэй машин техникийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Шимт хөрсний овоолго	мян. м³	-	ҮАЗ	2026 он	Хөрс хамгаалах, тухай хууль MNS 5916:2008
2		Уурхайн технологийн дотоодын болон гадаад тээвэрлэлт, үйлчилгээний зориулалтын тээврийн хэрэгслийн зорчих сайжруулсан зам, талбайг иж бүрэн тэмдэгжүүлэн, тээврийн хэрэгсэл, уулын машин механизмын хөдөлгөөнийг заасан маршрутаар хязгаарлах	Хотхон	-	-	0.6	2026 он	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүд ийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга
3	Уурхайн ухмалууд, хоосон орон зай нь хүн болон амьтдад аюултай нөхцөл, эрсдэл үүсгэх	Уурхайн ажилчид, суурин дахь захиргаа үйлчилгээний ажиллагсдын зорчих явган хүний зам, талбайг зориулалтын дагуу хатуу хучилттайгаар байгуулан, тэмдэгжүүлэх	Ашиглалтын талбайд	-	-	ҮАЗ	2026 он	
4 Ургамлан нөмрөгт								
1	Уурхайн болон ажилчдын хотхоны үйл ажиллагааны улмаас ургамлан бүрхэвч доройтох	Уурхайн кемп орчимд ногоон байгууламж байгуулах	Кемпийн талбайд	ш		2.0	2026 он	Байгалийн ургамлын тухай MNS 5916-2008
2		Хүн болон машин техникийг хөдөлгөөнийг тогтсон маршрутын дагуу явуулах					2026 он	MNS:5918:2023

5		Амьтаны аймаг							
1	Уурхайн үйл ажиллагааны нөлөөллөөр зэрлэг амьтад дайжих, амьдрах орчинд сөргөөр нөлөөлөх	Төслийн ажиллагсад болон гэрээлэгчдийг галт зэвсэг хэрэглэхгүй байх болон ан агнуурын талаархи бодлогыг мөрдүүлэхэд анхаарах	Төсөл хэрэгжих талбайн орчимд	-		Жилд 1 удаа		Жил бүр	Амьтны тухай хууль
		Агаарын чанар							
1	Тоосжилт болон бохирдуулагч хийн нөлөөгөөр орчны агаар бохирдох, ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Тоосжилт болон агаар бохирдуулдаг хийнүүдийн хэмжилт судалгааг тогтмол хийж, хяналт тавих. Стандарт шаардлагад заасан хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байх арга хэмжээ авах	Элс болон хөрс тээврийн зам	км	-	Элс болон хөрс тээвэрлэх зам	4.7	2026 он	ЗТБХБ-ын сайдын 2011 оны 216 тоот тушаал. MNS4585:2007
2		Төслийн талбайн хэмжээнд олон салаа зам гаргахгүй байх, хөрс тээвэрлэсэн автомашиныг хучиж, хөрс, элсний тоос салхинд хийсэж, агаар орчинд тархахаас урьдчилан сэргийлэх	Төслийн хүрээнд	-	-	Элс болон хөрс тээвэрлэх зам		-	Агаарын тухай хууль 9, 11, 23-р зүйл MNS 4585:2007
3		Уурхайн олборлолт дуу шуугианы бохирдолтой нөхцөлд ажилладаг ажилчдад толгой хамгаалах хэрэгсэл-сонсголын эрхтэн хамгаалах хэрэгсэл (бөглөө, чихэвч)-ийг зүүлгэж хэвшүүлэх тухай аюулгүй ажиллагааны дүрэм журамд нь тусгаж, хэрэгжүүлэх	Төсөлд ашиглагдах бүх автомашин	-	-	Элс болон хөрс тээвэрлэх зам		2026 он	Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS5885:2008

5. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Техникийн нөхөн сэргээлт

2026 онд 29.41 га талбай эвдрэлд оруулж 10.5 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэнэ.

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилго	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн үнэлгээ, мян.төг	тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1	2	3	4	5	6	7	8	
Техникийн нөхөн сэргээлт								
1	Эвдрэлд өртсөн талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийх	2026 онд нийт 29.41 га талбай эвдрэлд орно техникийн нөхөн сэргээлтийг 10.5 га талбайд хийхээр төлөвлөсөн	мян.м3	-	10.5	60.0	2026	
Биологийн нөхөн сэргээлт								
2	Уурхайн ашиглалтын талбайд эвдрэлд өртсөн талбайг нөхөн сэргээх	Шимт хөрсний талбайг ургамалжуулах ажил хийхээр төлөвлөсөн	Кг	-	30	11.0		”Эвдэрсэн газрыг Ургамалжуулах, Техникийн ерөнхий шаардлага” /MNS5918-2023/
	Нийт					71.0		

6. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэлгээ, мян.төг	Нийт зардал, сая.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Дүйцүүлэн хамгааллын хэрэгжүүлэх ажлыг хийж гүйцэтгэх	Уул уурхайн нөлөөгөөр эвдрэлд өртөн нөхөн сэргээгдээгүй үлдсэн талбайд	Орон нутгаас санал авах	-		10	2026 он	Байгаль орчны үнэлгээний тухай хууль
Нийт						5		

7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Уг төслийн БОНБНҮ-ний хээрийн хэмжилт судалгааны үеэр АМТЗ-ийн талбайд нүдэнд ил харагдах түүх соёлын дурсгалт зүйлс ажиглагдаагүй байна. Гэвч бид “Түүх соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль”-ийг сахин биелүүлэх үүднээс хэрэв уурхайлалт болон уурхайн бэлтгэл шатны барилга байгууламж, зам талбайн ажлыг хийж байх үед газрын гүнээс түүх соёлын дурсгалт зүйл гарсан тохиолдолд нэн даруй газар шорооны ажлыг зогсоон төрийн захиргааны төв байгууллагуудад нь мэдэгдэхээр төлөвлөн ажиллах болно.

№	Нөлөөлөл д өртөх түүх соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар,хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал (сая.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	АМТЗ-ийн талбай орчим болон дотор байх түүх соёлын өвүүд	Олборлолтын үйл ажиллагаанд түүх соёлын өвүүд илэрвэл	Шаардлагатай тохиолдолд дурсгалуудыг шилжүүлэх	-	-	-	2026 он	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
Нийт							-	

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Уурхайн эрчимтэй сөрөг нөлөөллийн бүсэд орших иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллагыг зайлшгүй нүүлгэх шаардлагатай болсон “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 41 дүгээр зүйлд заасны дагуу ашиглалтын үйл ажиллагааны явцад худаг, өвөлжөө, хувийн болон нийтийн зориулалттай орон байр бусад барилга байгууламж болон түүх, соёлын дурсгалт зүйлсэд гэм хор учруулсан бол хохирлыг өмчлөгч, эзэмшигчид бүрэн хэмжээгээр төлөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд тэдгээрийг шилжүүлэн байрлуулахтай холбогдсон зардлыг хариуцна.

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал (сая.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Уурхайн ойр, орчим болон нөлөөллийн бүсэд нутаглаж амьдардаг иргэд	Шаардлагатай тохиолдолд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	АМТЗ-ийн талбай	-	-	Харилцан тохиролцооны үндсэн дээр	2026 он	“Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 41 дүгээр зүйл
Нийт							-	

9. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Энэ төлөвлөгөөнд батлагдсан аргачлалын дагуу хийсэн байгалийн аюул, гамшгийн үнэлгээгээр тогтоогдсон учирч болзошгүй байгалийн гамшиг, түүнээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлын хэмжээ, шаардагдах зардал, баримтлах стандартуудыг энд тусгасан болно.

№	Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал (сая. төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Байгалийн болзошгүй гамшиг, аюулт үзэгдлээс үүдэн төслийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх, дам нөлөөллөөр хүрээлэн буй орчныг бохирдуулах	Галын болон байгалийн аюул гамшгаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний	Төслийн нийт ажилчдад		2.0	2026 он	ХАБЭА
2		Аянга зайлуулагчийг ЦС-ын байгууламжийн ойролцоох өндөрлөг газруудад суурилуулах	Засварын талбай ШТС		ҮАЗ	Үйл ажиллагааны турш	
3		ЦС-ын цахилгаан гүйдэл бүхий тоноглолуудыг бүгдийг нь стандартын дагуу газардуулсан байх	Төсөлд ашиглагдах машин техник		ҮАЗ	Үйл ажиллагааны турш	Гамшгаас хамгаалах хууль

“Хаш-Аранга” ХХК

Мэргэний хөндийн алтны шороон орд

4		Осол эрсдэл үүссэн үед устгах арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй байх	1.0		2026 он	
6		Гал унтраах анхан шатны болон суурин тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлыг хангах засвар, үйлчилгээг цаг тухайд нь хийж тодорхой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	Төслийн хүрээнд	-	2026 он	
Нийт			3.0			

10. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАРДАЛ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн үнэлгээ мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1. Ахуйн хог хаягдал										
1	Ахуйн хог хаягдлыг ангилан ялгах	Ахуйн хаягдлыг ангилах дахин ашиглах зүйлсийг цуглуулах цэг байгуулах, нэгдсэн цэгт тушаах арга хэмжээг авч байх	Кемп орчим	ш	-		1.5	2026	Хог хаягдлын тухай хууль	
2		Ангилан хаях хогын сав байршуулах	Уурхайн хог хаягдлын цэг	-	-	-		2026	Хог хаягдлын тухай хууль	
3	Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийх, ажилчдын байр, тэсрэх материалын агуулах, ШТС зэрэг газарт байрлуулах	Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийх, ажилчдын байр, тэсрэх материалын агуулах, ШТС зэрэг газарт байрлуулах	Кемп засварын газар орчим							
4			Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг ангилан ялган цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	Төслийн хүрээнд	-	-		-	2026	Хог хаягдлын тухай хууль

“Хаш-Аранга” ХХК

Мэргэний хөндийн алтны шороон орд

2. Аюултай хог хаягдал									
1	Тээврийн хэрэгслээс гарах аюултай хог хаягдал	Хаягдал ажилласан тосыг тусгай саванд цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт өгөх	Засварын газарт	-	-	-	Гэрээний дагуу	2026	Хог хаягдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/ 2017-05-12
2									
Нийт				1.5					

11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) нь Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Мэргэний хөндийн алтны шороон ордыг олборлохоор “Хаш-Аранга” ХХК -аас явуулж байгаа үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлж байгаа төсөл нь байгаль орчин, хүний амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, үзүүлж буй нөлөөлөл нь зөвшөөрөгдөх хязгаарт байгаа эсэхийг хянах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, хэмжих, шинжлэх арга, стандарт, хяналт хийх байршил, давтамж зэргийг бүхэлд нь тусгасан нөлөөлөх байдлын үнэлгээний нэг чухал баримт бичиг юм.

ОХШХ нь БОХТ-тэйгээ нягт уялдсан бөгөөд байгаль орчныг хамгаалахаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний үр дүнг илэрхийлж, уг авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ үр ашигтай байгаа эсэхэд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдэд юуг анхаарах шаардлагатайг зааж өгнө.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай, Ашигт малтмалын тухай Монгол Улсын хуулиудын дагуу “Хаш-Аранга” ХХК батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулах шаардлагатай. Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 11 сард холбогдох сум, аймаг, төрийн захиргааны төв байгууллагуудад хүргүүлэн хянуулж, дараа оныхоо төлөвлөгөөг батлуулж ажиллах ёстой.

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх, батлагдсан арга, аргачлалаар дээжлэлт, хэмжилт хийх, холбогдох нарийвчлал, тохиргоог хангасан багаж тоног төхөөрөмжөөр шинжилгээг хийлгэх, үр дүнг шаардагдах нэгжийн системээр гаргах зэрэг бүхий л үйл ажиллагааг “Хаш-Аранга” ХХК хариуцах болно. Байгаль орчны хяналт шинжилгээг тус төслийн байгаль орчны хэлтсийн холбогдох ажилтнууд хариуцан гүйцэтгэх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд гаднаас мэргэжлийн байгууллагуудыг татан оролцуулна.

	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Тайлбар	Баримтлах хууль, журам, стандарт
	1	2	3	4	5	6	7	8
Агаарын чанар								
1	Агаарын бохирдлын шинжилгээ	Бохирдлын эх үүсвэрүүдийн байршлын салхины зонхилох чиглэлийн доор (хогийн цэг, кемп, уурхайн талбай, угаан баяжуулах хэсэг	7 сар 10 сар	2	4 цэгээс жилд 2 удаа	0,535	Агаарын чанарт хяналт тавих	MNS 4585:2007 MNS5061:2001 MNS3113:1981 MNS00172512:8988
Хөрсөн бүрхэвч								
2	Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент, хөрсний механик бүрэлдэхүүн Нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд	Төслийн талбайд 2 цэг Сонгох ШТМ түгээх цэгийн орчим, кемп болон олборлолтод өртөөгүй цэгт /хяналт/, уурхай, Угаан баяжуулах Үйлдвэрийн хашаанд	7 сар 10 сар	2	5 цэгээс жилд 2 удаа	0,535	Олборлолт болон үйл ажиллагааны нөлөөгөөр тухайн хөрсөн бүрхэвчийн доройтол, бохирдолд хяналт тавих,	MNS 2305-94 MNS 3298-1991 MNS 5850:2008

Усан орчин								
3	Усанд агуулагдах хүнд металлын шинжилгээ	Үйлдвэрийн ус цуглуулах эргэлтийн усан сан Хаягдлын усан сан	7 сар 10 сар	2	2 цэгт жилд 2 удаа	0,430	Олборлолт болон үйл ажиллагааны нөлөөгөөр тухайн ордын усны чанарын өөрчлөлт, болон бохирдолт хяналт тавих, байгальд нийлүүлж буй хаягдал ус чанарын шаардлага хангаж буй хэсэгт хяналт	MNS0900:1992 MNS3935:1986 MNS3936:1986 MNS4432:1997 MNS3934:1986 MNS5667-2:2001 MNS4867:1999
4	Усны чанар рН, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий болон хүнд металлын шинжилгээ	Унд ахуйн усыг хангаж буй гүний худаг, Ахуйн бохир ус, хаягдлын нуур	7 сар 10 сар	2	Унд ахуй 50,0 *2 удаа 100,0 Хүнд металл 60,0 *2 удаа * 2 цэгт -			
Нийт						1500.0		

12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв, сая.төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2026 он				
			Сар 1.2.3	Сар 4.5.6.7.8	Сар 9.10.11		
1	2	3	4	5	6	7	
1	Ажиллагсдыг тусгай хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	1.0	2026 он		х		
2	Нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр хангах	0.5	Жил бүр				
3 4	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль орчныг хамгаалах, гал түймэр, болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх талаар сургалт зохион байгуулах	0.5		Жил бүр			
5	Байгаль хамгаалал, болзошгүй түймрээс урьдчилан сэргийлэх талаар ухуулга, сургалчилгааны самбар хийж байрлуулан, тухай бүрд нь шинэчилж байх -Гал түймэр унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийг байрлуулах	Үйл ажиллагааны зардалд				ХАБЭА	
Нийт		2.0					

**13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацаа тов	Тайлагнах зардал мян.төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
	1	2	3	4	5	6	7
1	Сүмбэрсумын 2-р багийн иргэд	ИНХ-д танилцуулах	Тухайн жилд хийгдсэн ажил	Тухайн оны 4 - р улирал	ҮАЗ	Уурхайн дарга Байгаль орчин хариуцсан ажилтан	Багийн төв
2	Төв аймгийн Байгаль орчны газар	Тайлангийн бичвэрийг хэвлэмэл байдлаар /3 хувь/	Тухайн жилд байгаль орчны талаар хийгдсэн ажил нөхөн сэргээсэн ажлын акт болон холбогдох материал	Тухайн оны 11 - р сарын 1 дотор	ҮАЗ	Уурхайн дарга Байгаль орчин хариуцсан ажилтан	Төв аймгийн төв
3	Төрийн захиргааны төв байгууллага	Тайлагийн бичвэрийг хэвлэмэл байдлаар /3 хувь/		Тухайн оны 12 - р сарын 1 дотор	ҮАЗ	Уурхайн дарга Байгаль орчин хариуцсан ажилтан	Төрийн захиргааны төв байгууллага
	Нийт				-		

14. БОМТ-НИЙ ЗАРДЛЫН НЭГДСЭН ХҮСНЭГТ

Д/д	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Үнийн дүн / мян.төг /
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	7 800.0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	71 200.0
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	10 000.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	-
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	3 000.0
7	Хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардал	1 500.0
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)	2 500.0
9	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	2 000.0
10	Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт		98 000.0

